

Retningslinjer for praksis

Barnehagelærerutdanning Studieåret 2019-2020

Revidert 29.8.2018

Høgskolen i Østfold

Innhold

1. Innledning	3
2. Formelle krav	3
2.1 Politiattest	3
2.2 Taushetserklæring	3
2.3 Tuberkulosekontroll.....	4
3. Mål for praksis	4
4. Organisering av praksis	4
5. Tema for kunnskapsområdene	6
6. Forberedelser til praksis	6
7. Progresjon i praksis	7
8. Veiledning i praksis	8
9. Fravær	8
9.1 Studentens fravær	8
9.2 Permisjoner	9
9.3 Praksislærers fravær	9
10. Vurdering	9
10.1 Midtveisvurdering	10
10.2 Sluttvurdering	10
10.3 Prosedyrer ved «Ikke bestått»	10
10.4 Skikkethetsvurdering	11
11. Nytt forsøk på praksis	11
12. Klageadgang	112
13. Kvalitetssikring av praksis	12
14. Relevante dokumenter	12

1. Innledning

Praksis ved barnehagelærerutdanningen ved HiØ er integrert i alle utdanningens kunnskapsområder og foregår på ulike læringsarenaer, som på høgskolen og i partnerbarnehager. Studentene skal på disse læringsarenaene få erfarings- og forskningsbasert grunnlag for sin profesjonsutøvelse.

Praksisopplæringen er forankret i nasjonal forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning av 4. juni 2012, studieplan og de enkelte emnebeskrivelsene som inngår i utdanningen. Praksisopplæringen er også underlagt Universitets- og høyskoleloven (2005), Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (2006) og Forskrift om eksamen og studierett ved Høgskolen i Østfold (2010). Øvingslæreravtalen (Rundskriv F-04-05) beskriver bestemmelser i forhold til praksislærers ansvar og vilkår.

Nasjonal forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen vektlegger mangfoldet i barnehagen, relatert til for eksempel alder, kjønn, språklig og kulturelt mangfold, religion, sosial klasse og funksjonalitet. Særlig skal forståelse av menneskeverd og demokrati. Praksisplanen henviser til læringsutbytte og beskriver organisering, læringsformer og veiledning i praksis. Planen tar også for seg vurdering av praksis, samt krav og plikter knyttet til gjennomføringen av praksis. I tillegg til disse retningslinjer for praksis finnes det for hver praksisperiode en emnebeskrivelse som angir faglig innhold, læringsutbytte og arbeidsformer, samt arbeidskrav.

I dokumenter som omhandler praksis er styre/fagansvarlige/enhetsledere/daglige ledere betegnet som *barnehageleder*. Betegnelsen *faglærer* er en samlebetegnelse for tilsatte som innehar undervisningsstilling i emnene ved utdanningen på LU. Betegnelsen *trinnleder* er den faglæreren som har særlig ansvar for hvert enkelt trinn/kull. Studiekonsulent er den som innehar den administrative stillingen knyttet til utdanningen. Studieleder er øverst ansvarlig for utdanningen.

2. Formelle krav

2.1 Politiattest

Alle studenter skal levere politiattest i forbindelse med opptak, som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd (barneomsorgsattest). Politiattesten skal ikke være eldre enn tre måneder. Jmfr. Forskrift til opptak ved høyere utdanning kap. 6. Studenter som unnlater å levere politiattesten tildeles ikke praksisplass.

2.2 Taushetserklæring

Studenten skal skrive under taushetsløfte første studieår før første praksisperiode. Jmfr. lov for universiteter og høyskoler § 4-6. Studentene signerer taushetserklæring elektronisk på HiØ. Denne erstatter ikke at studenten underskriver taushetsløfte i praksisinstitusjonen. Taushetserklæring skal også signeres ved

hver praksisinstitusjon det enkelte studieår. Barnehageleder gjennomgår regler og normer for taushetsplikt ved den enkelte institusjon. Dersom studenten foretar observasjoner av enkeltbarn eller dokumenterer barns aktiviteter, må samtykke fra foresatte innhentes. Alt skriftlig arbeid skal anonymiseres i praksis, i etterarbeidet og videre i utdanningen. Taushetsplikten omfatter også foresatte og ansatte i praksisinstitusjonen jf. yrkesetisk tenking. Mer om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13.

2.3 Tuberkulosekontroll

Personer som i løpet av de siste tre årene har oppholdt seg i minst tre måneder i land med høy forekomst av tuberkulose, har plikt til å gjennomgå tuberkuloseundersøkelse.

Jmfr. Forskrift om tuberkulosekontroll kap 3

Tuberkuloseundersøkelsen må være gjennomgått tidligst 2 måneder etter at han/hun forlot ett av de aktuelle landene.

3. Mål for praksis

Læringsutbyttebeskrivelsene er målene for praksis, og finnes i emneplanene til hvert kunnskapsområde.

Undervisningen på campus og praksisopplæringen er likeverdige læringsarenaer der studentene arbeider med læringsutbyttebeskrivelsene for kunnskapsområdene de har i hvert semester. Både barnehageledere, praksislærere og faglærere er sentrale i arbeidet med å støtte, utfordre og vurdere studenten etter læringsutbyttebeskrivelsene.

Praksis er en viktig læringsarena fordi den tilbyr profesjonsrelevante kontekster som gir studentene anledning til å drøfte sentrale teorier, begreper og problemstillinger. Viktige aspekter ved barnehagelærerens profesjonsutøvelse er etisk- og kritisk refleksjon og pedagogisk ledelse. Studenten må kunne se barnehagelærerprofesjonen og barnehagen i en politisk og samfunnsmessig sammenheng.

4. Organisering av praksis

Praksisopplæringen omfatter 100 dager: Alle dagene skal gjennomføres i barnehage, men 5 dager skal ha fokus på overgangen barnehage-skole. 75 dager er lagt til de to første studieårene, og 25 dager til det siste studieåret. Det skal være progresjon i praksisopplæringen (jf. forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning) med variasjon i forhold til barns alder 0-3, 3-5 år, enkeltbarn og gruppe.

De 100 dagene er fordelt slik:

Heltid:

Studieår	Semester	Praksis	Kunnskapsområde
1. studieår	Høst	15 dagers praksis	BULL 1/NHB
	Vår	20 dagers praksis	NHB/SRLE
2. studieår	Høst	20 dagers praksis	STM /BULL2/KKK + bhg.-skole
	Vår	20 dagers praksis	
3. studieår	Høst	10 dagers praksis	Fordypning
	Vår	15 dagers praksis	LSU/BA
	Totalt	100 dagers praksis	

Deltid:

Studieår	Semester	Praksis	Kunnskapsområde
1. studieår	Høst	15 dagers praksis	BULL 1
	Vår	10 dagers praksis	SRLE
2. studieår	Høst	15 dagers praksis	NHB/ BULL 2
	Vår	10 dagers praksis	
3. studieår	Høst	15 dagers praksis	STM
	Vår	10 dagers praksis	KKK
4. studieår	Vår	10 dagers praksis	Fordypning
	Høst	15 dagers praksis	LSU/BA
	Totalt	100 dagers praksis	

Fordelingen av praksisdagene vil fremgå av årsplanen for Barnehagelærerutdanningen. Se www.hiof.no/lu og ressurside for praksis.

Praksis gjennomføres i samme barnehage gjennom hele studieåret. Studenten skal, så langt det er mulig, få erfaring med alle aldersgrupper i løpet av de to første studieårene.

Studentens arbeidstid er 6 ½ time per dag, iberegnet en halv times pause. Studenten skal i størst mulig grad følge praksislærers vakter og få innblikk i alle sider ved praksislærerens profesjonsutøvelse. I barnehager hvor plantid gjøres på arbeidsplassen, skal studenten få innblikk i hvordan denne tiden brukes.

Studenten kan avtale med praksislærer at enkelte, tidsbegrensede skriftlige oppgaver kan gjøres underveis i barnehagedagen (for eksempel nedskrivning av observasjon, vurdering etter aktivitet eller loggskrivning). Tid til dette skal avtales med praksislærer. Studenten skal, så langt det er mulig, være med på et personalmøte i løpet av praksisperioden. Tiden som brukes til dette skal avspaseres time for time.

Studenter som er valgte representanter i forskjellige råd og utvalg, får anledning til å møte i disse også når studenten er i praksis. Studenten må sørge for å gi informasjon om møter i så god tid som mulig og ordne seg slik at praksis ikke blir unødig rammet.

Studenten skal ikke vikariere eller leies inn som vikar i løpet av det studieåret studenten har praksisperiode. Studenten skal ikke ha tilknytning til praksisinstitusjonen. Med tilknytning menes tidligere eller eksisterende ansettelsesforhold, nære vennskap eller familierelasjoner til praksislærer/barnehageleder eller barn i barnehagen.

Studenter kan ikke ha med egne barn i praksisinstitusjonen under praksisopplæringen. All praksis er obligatorisk. Se punkt 9.

5. Tema for kunnskapsområdene

I praksisperiodene forventes det at studenten både arbeider aktivt med å utvikle sin profesjonskunnskap generelt og kunnskapsområdene spesielt. Hvert kunnskapsområde har et profesjonsrettet tema som inngang til arbeidet.

Kunnskapsområder	Profesjonsrettet tema
<i>Barn utvikling lek og læring 1, (BULL 1)</i>	Lek
<i>Samfunn, religion, livssyn og etikk, (SRLE)</i>	Barndom
<i>Natur, helse og bevegelse, (NHB)</i>	Læring
<i>Barn utvikling lek og læring 2, (BULL 2)</i>	Profesjon
<i>Kunst, kultur og kreativitet, (KKK)</i>	Danning
<i>Språk, tekst og matematikk, (SMT)</i>	Språk og symbol
<i>Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid, (LSU)</i>	Pedagogisk dokumentasjon

Studenten forventes å forholde seg aktivt til barnehagen som læringsarena og gjennom ulike tilnærminger arbeide med disse temaene for å oppnå læringsutbyttet i kunnskapsområdene. Dette innebærer at studenten må delta aktivt i barnehagens hverdagsliv og trekke forbindelser mellom hverdagslivet og temaet for hvert kunnskapsområde.

6. Forberedelser til praksis

Studenten skal i forkant av praksis lage en praksisperm som skal følge gjennom studiet. Permen skal inneholde arbeid som blir gjort utover i praksis, slik som planer og aktiviteter og praksisevalueringer

Før praksisforum skal studenten skrive en plan for praksis. Denne skal være klar til første samtale med praksislærer på praksisforum.

Studenten skal skrive et veiledningsgrunnlag i forkant av hver veiledningstime. Studenten skal ha tatt vare på tidligere praksisvurderinger og skal vise frem disse fra til ny praksislærer.

Studenten skal sette seg inn i arbeidslivets regler generelt og i praksisstedets regler spesielt.

Student og praksislærer skal sammen bli enige om behov og muligheter i praksisperioden.

Praksislærer utarbeider en tidsplan for veiledning i praksisperioden. Denne skal være klar til første samtale med studenten.

7. Progresjon i praksis

Studentene skal ha ervervet seg ferdigheter for å kunne bestå praksis.

Følgende overordnede ferdigheter gjelder for alle studieår:

- *bruke sin faglighet og relevante resultater fra FoU til å lede og tilrettelegge for barns lek, undring, læring, og utvikling og til å begrunne sine valg.*
- *fremme kreative prosesser og kultur- og naturopplevelser, med fokus på barns skapende aktivitet, helhetlige læring og opplevelse av mestring.*
- *anvende relevante faglige verktøy, strategier og uttrykksformer i egne læringsprosesser, i pedagogisk arbeid, i samhandling med hjemmet og relevante eksterne instanser.*
- *reflektere kritisk over egen praksis og justere denne under veiledning*
- *praksislærer kan kreve lederaktiviteter og lederdager på alle trinn i forhold til progresjon i utdanningen*

I tillegg skal studenten tilegne seg følgende ferdigheter spesifikt for det enkelte studieår:

1. studieår:

- bruke sin faglighet til improvisasjon i lek, læring og formidling.

2. studieår:

- vurdere, stimulere og støtte barns ulike evner, og ta hensyn til barns ulike bakgrunn og forutsetninger.

3. studieår:

- vurdere, stimulere og støtte ulike barns allsidige utvikling i samarbeid med hjemmet og andre relevante instanser.
- identifisere særskilte behov hos enkeltbarn, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretatlige samarbeidspartnere til barnets beste.
- lede og veilede medarbeidere.

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling

8. Veiledning i praksis

Praksislærer skal stille krav til studentene om ulike aktiviteter i forhold til tidligere evalueringer og egne muligheter til å evaluere studenten.

Studenten har rett til veiledning og tilbakemelding i forhold til utøvelse av profesjon og til tema og læringsutbytte for kunnskapsområdene. Praksislærer skal sette av 90 minutter per student per praksisuke til veiledning. Når flere studenter har praksis i samme barnehage kan det gjennomføres gruppeveiledning, men praksislærer må også gjennomføre individuell veiledning med studenten. I tillegg skal praksislærer ha tid til kortere veiledningssamtaler og oppfølging underveis i barnehagedagen.

Før praksisperioden utvikler studenten en egen plan for praksis. Med utgangspunkt i studentens læringsbehov, barnehagens planer og kunnskapsområdenes temaområder, videreutvikles denne i samarbeid med praksislærer.

Praksislærer utvikler en tidsplan for veiledning for praksisperioden.

Studentene skal være forberedt og utarbeide et veiledningsgrunnlag i forkant av veiledningen. Se for øvrig punkt 6.

Studenten skal innta en aktiv rolle i veiledningssamtalene. Studentene skal skrive referat fra veiledningene som praksislærer og student underskriver.

9. Fravær

9.1 Studentens fravær

All praksisopplæring er obligatorisk med krav om 100 % tilstedeværelse.

Studenten melder eventuelt fravær til praksislærer/barnehageleder umiddelbart (i barnehagens åpningstid). Ved eventuelt fravær i praksisperiodene skal barnehagen legge til rette for at studenten får tatt igjen fraværet raskest mulig. Senest innen tre uker etter endt praksisperiode.

Dersom eventuelt fravær overstiger 15 % vurderes det individuelt om hele praksisperioden må tas igjen.

Studenter som ikke tar igjen praksis innen fristene avslutter praksis jamfør prosedyre ved ”Ikke bestått”. Påbegynt praksis er tellende forsøk.

Studenten har to forsøk på å få godkjent praksis. Påbegynt praksis er tellende forsøk. For studenter som ikke møter til avtalt praksis, regnes dette som tellende forsøk. I slike tilfeller

innkalles studenten til møte med studieleder ved barnehagelærerutdanningen for å avklare videre utdanningsløp. Studieleder har ansvar for videre oppfølging av studenten.

9.2 Permisjoner

Ved søknad kan velferdspermisjon inntil en dag innvilges ved den enkelte praksisinstitusjon. Ved behov for velferdspermisjon utover en dag, må søknad leveres studiekonsulent ved barnehagelærerutdanningen.

9.3 Praksislærers fravær

Den som er praksislærer skal være i minimum 80% stilling i praksisperioden.

For å ivareta veiledning og vurdering av studentens praksis ved praksislærers fravær, skal barnehageleder (som øverst ansvarlige for praksisopplæringen i barnehagen), finne en ny praksislærer som følger opp studenten dersom praksislærer er tilstede mindre enn 80% av praksistiden.

Ved vurdering av bytte av praksislærer, eller om praksislærer sykemeldes, kontaktes studiekonsulent på barnehagelærerutdanningen.

10. Vurdering

Studentens arbeid vurderes i hver praksisperiode høst og vår med en midtveisvurdering og en sluttvurdering. Vurderingen tar utgangspunkt i:

- kunnskapsområdenes temaer (se punkt 5)
- læringsutbyttebeskrivelsene (se emneplaner)
- progresjonskravene (se punkt 7)

Praksisperioden skal vurderes skriftlig til bestått/ikke bestått i henhold til forventet læringsutbytte. Studentens arbeid vurderes fortløpende og praksislærer gir studenten tilbakemelding underveis.

Studenten mottar vurderingen aller siste dag i praksis. Ved fravær skal all praksis være tatt igjen før studenten får sluttvurderingen. Vurderingen skal signeres av barnehageleder, praksislærer, student og trinnleder (se punkt 10.1 og 10.2). Praksislærer benytter vurderingsskjemaer som ligger på ressursiden for praksis, se www.hiof.no/lu

- Bestått:** Studenten har kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i henhold til læringsutbytte for gjeldende kunnskapsområder.
- Ikke bestått:** Studenten har ikke kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i henhold til læringsutbytte for gjeldende kunnskapsområder. Studenten tilfredsstillter ikke kravene om skikkethet. Se punkt 10.4

10.1 Midtveisvurdering

Praksislærer gir en skriftlig midtveisvurdering knyttet til studentens arbeid. Benytt skjema «Midtveisvurdering»

Midtveisvurderingen skal:

- Være rettleidende og støttende for studentens videre arbeid i praksis
- Avklare praksislærers forventninger for siste del av praksis
- Være konkret og veiledende

Midtveisvurderingen skal signeres av praksislærer og student. Midtveisvurderingen skal ikke sendes inn med mindre det er fare for «Ikke bestått».

NB! Dersom studenten står i fare for ikke å bestå praksis er det viktig at studenten får skriftlig beskjed om dette ved midtveisvurderingen. Trinnleder skal kontaktes. Se punkt 10.3, Prosedyrer ved «Ikke bestått».

10.2. Sluttvurdering

Praksislærer gir en skriftlig sluttvurdering av studentens arbeid og utvikling. Benytt skjema «Sluttvurdering». Vurderingen skal omfatte studentens faglige utvikling i henhold til kunnskapsområdenes læringsutbytte. Vurderingen skal begrunne bestått/ikke bestått.

Praksislærer printer ut vurderingen og sørger for underskrift fra barnehageleder, student og praksislærer. Den signerte vurderingen sendes per post til trinnleder senest en uke etter endt praksis. Trinnleder signerer vurderingen når den er mottatt i posten.

Vurderingen skal ikke leveres til trinnleder av studenten selv.

Praksislærer gir i tillegg studenten en kopi av vurderingen og oppbevarer ett eksemplar i praksisinstitusjonen så lenge studenten er under utdanning.

10.3 Prosedyrer ved «Ikke bestått»

Dersom praksis vurderes til ikke bestått, er det viktig at studenten får skriftlig beskjed om dette ved midtveisvurderingen. Trinnleder og profesjonsteamveileder kontaktes.

Profesjonsteamveileder avtaler et møte med student og praksislærer. I referatet fra møtet skal det komme tydelig frem hva studenten må forbedre i siste del av praksis for å kunne få godkjent praksisperioden. I slike tilfeller tilbys studenten forsterket veiledning fra praksislærer. Benytt skjemaet «Varsel om fare for ikke bestått». Skjemaet signeres av barnehageleder, praksislærer, student og trinnleder.

10.4 Skikkethetsvurdering

Skikkethetsvurdering skal inngå i en helhetsvurdering av studentens faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne fungere som barnehagelærer. En student som utgjør en mulig fare for barns rettigheter, sikkerhet og psykiske helse, er ikke skikket for barnehagelæreryrket. Alle parter i praksisopplæringen har ansvar for å kontakte studieleder ved tvil rundt en students skikkethet. HiØ skikkethetsansvarlige skal bistå partene når det foreligger tvil om en students skikkethet.

Kriterier for skikkethet:

- A. Studenten viser vilje eller evne til omsorg og til å lede læringsprosesser for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens virksomhet.
- B. Studenten viser vilje eller evne til å ha oversikt over hva som foregår i en barnegruppe og ut ifra det skape et miljø som tar hensyn til barnets sikkerhet og dets fysiske og psykiske helse.
- C. Studenten tar ansvar som rollemodell for barna i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens virksomhet.
- D. Studenten viser vilje eller evne til å kommunisere og samarbeide med barn og voksne.
- E. Studenten fungerer godt i forhold til sine omgivelser.
- F. Studenten viser selvinnsikt i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.
- G. Studenten viser vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning.

11. Nytt forsøk på praksis

Det vises til forskrift om eksamen og studierett ved HiØ § 3 Studierett og § 15 Vurdering av veiledet praksis.

Studenten har totalt to -2- forsøk på å bestå praksis, jf. § 15. Påbegynt praksis er tellende forsøk. Dersom studenten ikke stiller til avtalt praksis regnes det som tellende forsøk.

Ny praksis gjennomføres samtidig som ordinær praksis påfølgende studieår.

Dersom det foreligger særlige grunner, kan studenten søke dekan selv om å få tilrettelagt en tredje praksisperiode.

12. Klageadgang

Det vises til forskrift om eksamen og studierett ved HiØ § 18 3. ledd:

«Bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages.»

13. Kvalitetssikring av praksis

Samtlige partnerbarnehager og praksislærere er kvalitetssikret gjennom Øvingslæreravtalen.

I tillegg kvalitetssikres praksis gjennom barnehagelærerutdanningens systematiske arbeid med:

- Sammenheng mellom retningslinjer for praksis og emnebeskrivelsene i kunnskapsområdene
- Forpliktende samarbeidsrutiner (barnehagelærerutdanningen inngår fireårige samarbeidsavtaler med partnerbarnehagene)
- Praksisforum (Felles profesjonsfaglige møter i forkant av praksisperiodene for praksislærere, studenter, faglærere, studiekonsulent og trinnleder)
- Yrkesforum (Felles profesjonsfaglige møter med barnehageledere, praksislærere, studieleder, faglærere og studiekonsulent)
- Praksisveiledning
- Kontakt mellom faglærere, trinnledere, studenter og partnerbarnehager
- Kontinuerlige studentevalueringer av praksisgjennomføring
- Høgskolens evalueringssystem (EVA1, EVA 2, EVA 3)

14. Relevante dokumenter

[Øvingslæreravtalen](#)

[Forskrift om eksamen og studierett ved Høgskolen i Østfold](#)

[Rammeplan for barnehagelærerutdanningen](#)

[Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanningen](#)

[Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning](#)